

"РОБІТНИЧА ГАЗЕТА" ПРО З'їЗД ПРОСВІТИ.

Після листопадового погрому унідисти (партія української буржуазії й панів — Українське Національно-Демократичне Об'єднання) побачили, що ґрунт з під їхніх ніг виповзає, бо навіть заможе та середня селянство, що слухалося було своїх "пастирів", тепер зневірився у можливості розвитку добробуту під ярмом Польщі. Тому найкращий доказ діяльності військової підпільної організації, що чинить терористичні акти проти представників польської влади.

Отже унідисти хапаються за всякі засоби, щоб зберігти свій підмошений авторитет, вони лякають уряд удаваною опозицією — голосують за недовіря Дашинському разом навіть з комуністами і ухваляють резолюції на своюому з'їзді з натяками, що на Радянській Україні національна культура розвивається вільніше, мовляв, дайте, а то підемо туди. Боятися унідисти, щоб уряд П'ясудського не обличив зовсім своєю "ласкою" українських націоналістів і не кинує їх на приволокці.

А така можливість не виключена. Підсудники свого часу в виборах до союму писали в газетах, що неспесиві вже не мають цини, бо в робітничих масах поволі втрачають владу.

Так само тепер вони можуть поставитись і до унідистів, побачивши, що вони також не мають впливу на українську націоналістичну дрібну буржуазію.

Тим то унідисти всіма силами намагаються довести, що маси ще їм довіряють. Для цього вони використовують перш за все ті організації, що їх П'ясудський їм ще залишив, як "Просвіта, кооперативи то що. Організації ці своїм складом, здебільша, буржуазні, куркуляцькі та попівські. Не пропустити туди робітника й селянина це для унідистів питання їхнього політичного життя.

Цим і пояснюється та дика ненависть, з якою вони накинута на представників робітників і селян на з'їзді "Просвіти". В цьому вони цілком скопіювали польський сойм — наочно показали робітникам і селянам, якої б свободи слова дає українська буржуазія українським робітникам і селянам, коли б мала цілковиту владу над ними.

Бійка на з'їзді "Просвіти" — це вияв класової боротьби, класового розшарування на західно-українських землях. Після цієї події морочити голову трудящим масам про спільні національні завдання буржуазії й трудящих унідистам уже не пощастить.

СУЧАСНЕ ПОЛОЖЕННЯ В КИТАЮ.

Мимо позірною об'єднання Китаю під проводом накинського націоналістичного уряду, китайське питання не є зовсім розв'язане.

Китай поділено на 6 військово-округів. Округи ті є під управлінням майже незалежних генералів, як Чан Кай-Ші, Фей Ю-Сяна, Ен Сі-Шана і других. Вся китайська армія нараховує 1,300,000 жовнів, а з того числа в руках центрального уряду є всього 220,000 — решта знаходиться під командою генералів, які в меншій або більшій мірі підтримують накинський уряд. Армії ті є зарплатям в руках заграничних імперіялістів. Удержання війська є зв'язане з величезними витратами. Тагар удержання рубіє господарче життя Китаю і паде головню на плечі працюючих мас.

Другою болячкою, якої націоналістичний уряд не виділяє, є земельне питання. Нерозв'язання його, в подальшому з

величезними військовими витратами, спричинює що-раз більшу господарську кризу. Криза ця об'являється в зрості безробіття і в жахливій голодній катастрофі. Мільйони людей є виславлені на голодову смерть, а пів мільйона з голоду вже вмерло. В зв'язку з тяжкою господарчою ситуацією країни постанють постійні спори між поодинокими генералами і центральним урядом. Спорти ті використовують і розгортають заграничні імперіялісти. Японія підтримує запроданого й генерала провінції Шантунгу, Чан Чун-Чанга, Англія помагає генералам провінції Квансі і Ангваго. Спорти доводять до нової домашньої війни.

Господарче безладдя спричинює рівню незадоволення внутрі урядової партії, Кумінтану. Центральний комітет партії в страху перед опозиційними настроями не перепровадив виборів делегатів на з'їзді, що розпочався 15. березня ц. р. Замість вибору, делегатів іменовано. Але це додало олію до вогню. Протести сталися масовими і прибрали вигляд війни.

Найбільше демонстрація відбулася в Пекіні перед будинком Кумінтану. Демонстранти протестували проти іменовання делегатів та конгрес партії і жадали знесення екстериторіальності дипломатичних колацій. В зв'язку з господарчою ситуацією росте рівню

поваження робітничої класи і китайських селян та зростає комуністичний вплив. Комуністичні відділи нараховують приблизно 90,000 людей.

Китайська буржуазія зрадила народню справу і не зуміла допровадити до об'єднання Китаю. Це діло можуть доклати тільки самі працюючі маси, розв'язуючи враз з повним народнім визволенням земельну справу і усуваючи катастрофу голоду.

ЯК ВІЛЕНСЬКИЙ СУД СУДИВ ДІЯЧІВ БІЛОРУСЬКОЇ ГРОМАДИ.

В порождній судовій салі, в присутності кількох поліцейських свідків і агентів дефензив, відбувся у Вільні суд над діячами Білоруської Громади. На цьому оригінальному суді не було навіть підсудних. Суд не побажав вислухати думки тих, кого він засудив до каторги. Так засідав польський апеляційний суд у Вільні.

Як відомо, в наслідок торішнього процесу Білоруської Громади, батажків її засуджено на великі строки каторги й тюремного ув'язнення. Підсудні подали скаргу до апеляційного суду, що мав розглянути справу по суті. Навколо цього перегляду і точилась боротьба в таборі підсудників, частина яких висловлювалась за те, щоб пом'якшити долю підсудних і тим самим зробити крок до змирнення з білоруським національним рухом.

Очевидно дві течії в таборі підсудників зійшлися на компромісі: кару підсудним трохи зменшено, хоч і в новій редакції присуд лишається надзвичайно суворою. Кошичним соймовим депутатам з Білоруської Громади кару зменшено до 8 років каторжної тюрми до б. Така "ласка" нагадує відому резолюцію царя Миколи І, що замінив засудженим декабристам смертну кару через колезування, повішенням.

Одночасно з судовим вирок сойм постановив видати судові кілька депутатів комуністів за те, що вони підчас торішнього процесу громади виступували демонстрацію на честь підсудних. Ця видана неймовірна своєю беззаконністю, навіть в умовах теперішнього режиму сваволі. Адеже "злочини", що його приписують виданим депутатам, навіть з погляду буржуазних юристів, не можна визнати за достатні, щоб позбавити депутатів незайманости.

Характерно, що видана комуністичним судом могла статися лише через потурання злам-

овання робітничої класи і китайських селян та зростає комуністичний вплив. Комуністичні відділи нараховують приблизно 90,000 людей.

Китайська буржуазія зрадила народню справу і не зуміла допровадити до об'єднання Китаю. Це діло можуть доклати тільки самі працюючі маси, розв'язуючи враз з повним народнім визволенням земельну справу і усуваючи катастрофу голоду.

ських меншовиків терористичним заходом підсудних. Коли обговорювалося урядово пропозиція, депутати — переспесивці навмисно покинули салю засідання, щоб дати змогу урядові зібрати потрібну більшість.

Як бачимо, терор підсудників затоплює остальній острів, де зберігалася ще певна воля слова й думки — до революційної фракції союму. Коли раніш депутатів вилучувалося по одиці, то тепер розправа пішла пачками. Підсудніма ліквідує рештки легальних можливостей для комуністів. Тим більшу активність має виявляти ця єдина партія пролетаріату Польщі, щоб по при всякі заляки зберегти свої сили для рішучого змагання з фашистською диктатурою.

МАНДАТ.

(Байка).

Хай люди вибачать на слові: Мандат осліві видав... Старшинського набравши виду, Звинув осел такий гармидер, Що звирям всім забило бакі: Горлати вміє так не всякий! Осе румна голова, Над старшинами старшина! І з того переказу Лакузи, звісно, завелась: Котрий осуду конита лиже, Котрий цілує хвіст, Ганьє мухи з крижів, Котрий піл нахвामी лоскоче — Чого осел не хоче, До послуг вмиє. Один сірко в кутку гарчить: — "Чому осліві честь? — Мандат у нього есть!"

Буває так і з нашим братом, Що голову замінюють мандатом, За білоруським байкарем Крайню переказав С. Пилицько.

Товариші! Відновляйте передплату на "Укр. Роб. Вісті"!

На землях Західної України.

ВИРОК В СПРАВІ КРОВАВО ПРИБУДНОГО СТРАЙКУ В ГРЕБЕННІМ.

В суботу, дня 23. березня починився у Львові карний процес проти 22 селян із села Гребенного, равського повіту, яким закинувано порушення публічного спокою в часі страйкової акції в тому селі.

Професійний Союз різних робітників в селі Гребенне розпочав дня 10. жовтня страйк в маєтках Павла Сапіги. Страйк був звернений виключно проти визиску сільських робітників, яким Сапіга платив по 1,20 злотих, а жінкам по 80 гр. за 14-16 годин праці дено. Довідавшись про страйк, Сапіга вислав свого економа до старости в Раві Руській, а цей дав наказ командантові поліції арештувати провідників страйку, а селян змузити до праці. Поліція арештувала троє селян і хотіла відставити їх до Рави Руської. Селяни станули в обороні невнино арештованих. Тоді поліція віддала салю до безборонних селян і кількох положила трупом. За це відповіли не поліція, але селяни в числі 22 осіб, в тому 9 жінок, між якими одна мала 63 роки.

І хоч розправа виказала за підстави зріпані свідків, що причиною страйку був справді немучаний визиск, що селяни Гребенного мають великі шкоди з двірського ставу, що заливає їх луки відпаками з гуральні, що адміністрація зачинила в тому, що страйк закінчився кроваво, а селяни знайшлися на лаві обвинувачених, то мимого того обвинувачених засуджено від 1 до 6 місяців в'язниці. Лише 4-ох суд оправдав. Як докази свідки виступали поліцейські й польські поміщики. Як свідок виступав також Павло Сапіга, який спершу знімався на суді, що платив робітникам не 80 гр. а 1,50 злотих, яку несправду зараз на салі опрокинено, а дальше заявив, що в критичному дні "нічого не робив собі з авантур хлоства, чого доказом, що в тім дні урядів собі половавання на зайців".

НОВИЙ ТЕРОРИСТИЧНИЙ ЗАМАХ.

В Стрию виконано замах на професара гімназії Яцкевича. Невідомі справники стріляли до його мешкання, але кулі нічого не зробили. Арештовано кількох українських студентів, між ними брата засудженого у Львові за напад на листаря Мицика. Яцкевич відомий серед українського громадянства як прихильник угодних запродавців і член партії Даниловича. Його виступи на терені Стрия настроили проти все українське громадянство. Поліція станула на становищі, що замах на Яцкевича має політичний підклад.

ВІДГУК НАПАДУ НА ЛИСТАРЯ.

Слідство в справі нападу на поштаря веде львівська поліція далі. Ходить її головню, щоб віднайти таємну панну, що займала помешкання, де виконано напад. До сьогоднішнього одначе дня не найдено ніяких слідів. Натомість арештовано З. Книша, студента 4 року прав, який мав би бути тим Брилою, про якого згадував у своїх зізнаннях Роман Мицик і який дав йому наказ виконання нападу. Підчас ревізії в Академічному Домі, де мешкає Книш, мала поліція знайти поштові посвідки на вислані гроші на адресу "таємної панни".

"ЕПИСКОПИ ПОДБАЛИ ВЖЕ!"

З трибуни польського союму посол МНДЮ Струтинський проголосив для відома польської лівиці, а й усіх людей, що греко-католицькі єпископи подбали вже про те, щоби греко-католицькі поли не дерли за губи.

Подбали — кажете? Так прошу пояснити мені цей факт. Я маю всього один морг поля, 20 літ. Моє вичання відбулося дня 11. лютого 1929 р. Беру собі за жінку дівчину з Гаїв. Перші заповіді в Гаях мусів заплатити 15 злотих. Винці 4 злотих. Дяк 7 злотих. На церкву 3 злотих а шлюб 25 злотих. А до того від моєї парохії о. Петро Пелехатий з Дмитрович забрав в мене за заповіді й метрику 20 злотих. До того ще о. Сохачкий з Гаїв жакадав, щоби я заплатив 20 злотих перед шлюбом і обцив, що мені їх верне, коли навчуся великого катехізму. А що я такі не вмів, то він мені тих 20 злотих не віддав, а в церкві виголосив, що тих 20 злотих дасть на церкву. — Разом = 15 + 4 + 7 + 3 + 25 + 20 + 20 = 94 злотих. Тих 20 злотих за катехізм мусив проплатити, бо такого великого катехізма ніхто не навчався, а тим менше я, котрому батько помер, як я мав 10 літ і я не навчався ані писати ані читати, до якого не ходив, бо в хаті остали самі дрібні сироти. Шойно тепер маю надію навчитись, бо ходжу на науку на курс, який укладає місцевий наш учитель, як прихильник угодних запродавців і член партії Даниловича. І кажути панове послі, що єпископи вже подбали.

Ой, подбали!

Лесько Сидір, селянин у Гаювчицах.

ПОЛІЦІЙНА САМОВОЛЯ.

В одному із сіл під Крем'янцем на Воліні арештовано двоє селян. Поліцейці закували їх в кайдани і посадив на салі. Був тоді мороз, що доходив до 30 степенів. Арештовані просили поліцейця, щоби повиконано напад. До сьогоднішнього одначе дня не найдено ніяких слідів. Натомість арештовано З. Книша, студента 4 року прав, який мав би бути тим Брилою, про якого згадував у своїх зізнаннях Роман Мицик і який дав йому наказ виконання нападу. Підчас ревізії в Академічному Домі, де мешкає Книш, мала поліція знайти поштові посвідки на вислані гроші на адресу "таємної панни".

Здорове повітря. — Остров Куба єлавиться найнищим чиством смертності в цілому світі. На тисячу осіб смертність сягає пересічно тільки 13% річно.

"КРАСІН"
В
ПОЛЯРНИХ ЛЬОДАХ.
НАРИС М. ШПАНОВА

(Продовження.)

Володіння Норвегії за полярним кругом незрівняно менші від безмежних просторів, що ними володіє за цим кругом наш Радянський Союз. Але кожний норвежець, хоча б йому було всього десять років і його кирпатий ніс ще тільки височувався з-під національного кашкету, уже добре знає імена Свердрупів, Амундсена й Нансена. Цілоком виразно, мабуть, уявляє він собі, що таке полярний край, і не інакше, як з блискучими від захоплення очима, говорить про кожний найдрібніший крок відкриття володіння старого Борсу.

А в нас, не кажучи вже про молоді, яка про північ нічого ніколи не знає, чи багато хто скільки-будь виразно уявляє собі розміри полярних володіння радянської країни?

Історичні слова адмірала Макарова, що головним фасадом Росія виходить в Льодовий океан, здаються, напевно, лише владим епіграфом до його книг. А справді, це так, і потрібні цілі покоління руських Амундсенів і Нансенів, перш ніж нам пощастить взяти цей справді головний фасад нашої батьківщини.

На північ.

Ніч, коли ми відіхали від Бергена, — наша остання поглядно темна ніч. Але йдучи від Бергена, ми відчули, що недалеко той час, коли ми надовго не розлучатимемося з одежею.

В сірому ночному тумані йде "Красін" тихими водами фіордів, віддаючи нас на північ від своєї останньої зупинки. Береги фіордів — темні; в біленьких будиночках, що знову обступили береги, вогню не видно. Лише коли-не-коли, за крутим поворотом або на знаменитому вирослому серед фіорду кам'янистому порозі з'являється "мигалка",* червоним невисунуцим оком попереджуючи нас про небезпеку. Крізь сутінок ночі видно кручі сірих скель, оточених на березі темними плямами лісу, а за ними на обрії ледве помітно, світлі верхівки, уквітчані сніговими шапками, що виблискують при світлі тьмяного місяця.

Доць зовсім ушух. На ранок знову яскраве сонце освітлює соковиті зелені плями в сірій далечині берегів і червоні дахи будиночків. Тут будинків небагато, головню, на прибережних галлявах. Іноді ці галляви такі малі, що будиночок ледве вміщується між білою смугою півнячих хвиль і крутими сірими скелями. Коло кожної оселі — невеличка пристань на палях для шаланди і великий моторно-вітрильний бот. І від кожної оселі наперерзі нам, наче про нас підхід знають наперед, відіждже шаланда, з рибальською родиною. Здебільша, на веслах — діти, а матері на кермах. Чоловіків майже не видно.

Люфотени.

Сьогодні ми виходимо в відкрите море, щоб якомога швидше йти на північ, уникуючи крученого шляху фіордами. Море зовсім не таке лагідне й спокійне, як фіорди. Ще до того, як відкрився вільний прохід із фіорда в Атлантику, вже відчувається її суворий подох, що гонить білі баранчики на поверхні. Поволі недалеко наперед видно чорні крапки, що довгою валкою йдуть в море. В добрий бинокль можна бачити, що це моторно-вітрильні боти. Іх темно-коричневі вітрила з великими номерами то цілоком проекують в сіре небо, то зовсім зникають за високими банями води.

В морі — трисовина. Як порожню бочку, кидає нашу "коробку" з борту на борт. На хвилі, що її навіть не можна помітити оком, така от вона полога й невелика, "Красина" кладе на 12—15". Стрілка покажчика крена в штурманській рубці розмірено ходить з боку в бік. М'яко дзвенить металом приладдя, розставлене по гніздах. Але "гойдалки", як кажуть моряки, ще немає. Однак, штурман Петров заклопотано кладе в коробки свої секстанти.

На верхньому мсткові проти струміння пронизливого вітру стоїть метеоролог Володимир Олександрович Березкин. В лівій руці високо підняв він анемометрометра*, в правій — годинника. Шалено крутиться хрест Робінсонів, відраховуючи метр по метрові швидкість вітру. На біленькій будці за ґратчастою переборкою, де чимало барографів, термографів і ще які-

хось хитрих "графів" висить, виблискуючи, нікельована труба психометра Ассмана. Бджоліне гудіння психометра приваблює до себе загальну увагу, і кожному кортиш подивившись в цілу нікельовану трубку.

Проробивши всі належні операції, Володимир Олександрович розгортає зошит, щоб записати наслідки своїх спостережень. В цьому зошиті, прийаймі, сто граф. Але серед них не більше як десять таких, що з них користується Березкин. Чимало написів, що є у видрукованих графах, Володимир Олександрович закреслює і вписує, замість них, своє.

Березкин вперто висиджує за своїми тисячодифровими зошитами цілісні дні. Наслідком, двічі на день у кают-компанії вивіщується карта погоди. На ній чепурно виведено чорні лінії ізобар. Червоні цифри температури попереджують про те, що чекає нас на півночі.

Нас малю цікавлять невпинні дощі в Москві чи в Ленінграді або те, чи добра година в Алуці. Вся увага — на малесенькій плямі, що коло великого білого кружалка. Це велике біле кружалко показує район, де нема жалких радіометеорологічних станцій. Цей район білим сфінксом лежить на всіх мапах погоди. Чорні лінії ізобар обминають його біле поле.

Треба віддати належне Березкину, — його завдання другого дня рідко розходяться з дійсністю. Чомусь попереду і ззаду нас завжди йдуть циклоони, а ми, наче в тьохому мікстрі між ними, йдемо на північ разом з доброю годиною.

(Далі буде.)

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!
ЧИТАЙТЕ І РОЗПОВІСЮДИНОП-ТЕ ТАКІ ЧАСОПИСИ Й ЖУРНАЛИ:

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ" — єдиний український робітничий часопис в Канаді, виходить три рази на тиждень. Передплата: \$4.00 на рік, \$2.00 на півроку.

"ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ" — єдиний літній фармерський український часопис в Канаді, що боронить інтереси працюючого фармерства. Передплата: \$2.00 на рік, \$1.00 на півроку.

"РОБІТНИЦЯ" — єдиний журнал в українській мові для працюючого жіноцтва, виходить два рази на місяць. Передплата: \$1.50 на рік, 80 центів на півроку.

"СВІТ МОЛОДІ" — єдиний журнал в українській мові для української роб.-фарм. молоді, виходить раз на місяць. Передплата лише 50 центів на рік.

Передплату на новий часопис й журнали посилайте або на ім'я кожного часопису зокрема, або на ім'я й адресу:

WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N Ltd.
Cor. Pritchard & McGregor St.,
Winnipeg, Man.

* Невеличкий маячок, що дає миттєве світло.
*) Приладдя, щоб визначати швидкість вітру.